

УДК 168.5/165.9

СИСТЕМНЕ МОДЕЛЮВАННЯ БУТТЯ ОСОБИСТОСТІ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

Алла Нерубаська

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
факультет історії та філософії,
кафедра філософії та методології пізнання,
вул. Дворянська, 2, 65000, м. Одеса, Україна*

У статті проведено системний аналіз буття особистості на прикладі української філософії та показано деякі цікаві для даної роботи можливості системного методу, виділено концепт, структуру і субстрат даної системи з періоду виникнення Київської Русі до 19 століття (у системно-параметричному аналізі будь-який об'єкт можна уявити у вигляді системи з трьома дескрипторами: концептом, структурою і субстратом). Не дивлячись на те, що українська філософія була орієнтована на ідеї гуманізму європейської традиції (в період Відродження), однак вона мала свої своєрідні риси, які відбиті в дескрипторах системи буття особистості ряду українських діячів. А також було намічено розгляд системи буття особистості, як частини більш загальної системи: системи «суспільство». Показано сутність двоїстого системного моделювання в системно-параметричному аналізі, розробленому українським вченим, професором, доктором філософських наук А. Уйомовим.

Ключові слова: буття, особистість, системний метод, концепт, структура, субстрат.

Сучасна філософія все більше стає теоретичною. Досить рідко сьогодні зустрічаються прикладні дослідження, не дивлячись на те, що з'являється все більш методів, які можуть розширити світоглядні картини філософської науки. До таких методів можна віднести системний, системно-параметричний, синергетичний та інші. Людина сьогодні – це система, яка безумовно, повинна функціонувати ефективно і з мінімальними витратами енергії, для заощадження свого фізичного і психічного здоров'я. Автор даної статті пропонує застосувати системний метод і показати, як може працювати «живий системний аналіз» в філософії. «Теоретико-системний підхід може бути робочим інструментом не тільки в метафілософії, але і при розв'язанні тих проблем, які вважаються власне філософськими, і складають основний зміст філософських вчень» [2, с. 24]. У системно-параметричному аналізі об'єкт можна показати у вигляді системи з трьома дескрипторами: концептом, структурою і субстратом. У цьому дослідженні буде визначено буття особистості у філософських концепціях представників української філософії за допомогою дескрипторів першого роду (концепт, структура, субстрат). Не дивлячись на те, що вибір концепту – процедура, що залежить виключно від дослідника і може здаватися, що метод суб'єктивний. Однак, «з іншого боку, як система в даному випадку є, адже саме те, що існує незалежно від дослідника <...> Відносність системних уявлень заважає розв'язанню питання про об'єктивну реальність нітрохи не більшою мірою, ніж фізику, що має справу з відносністю швидкості, маси, одночасності подій та тому подібне <...> Особливістю структурних (в тому числі й системно-параметричних) досліджень є <...>, на відміну від наукових дисциплін, орієнтованих на натуральний аналіз, що вони мають можливість досліджувати структури речей будь-якої природи» [2, с. 24–25]. Дослідження, які зв'язані з проблемами буття особистості в системному розгляді, будуть актуальні на кожному новому колі історичного розвитку.

Проблеми людини та суспільства, пропоновані на обговорення, піднімалися в європейській філософії М. Шелером, А. Геленом, Х. Плеснером, Ортега-і-Гассетом, У. Беком, Г. Маркузе, Е. Тоффлером. У сучасній українській філософії добре відомі роботи О.П. Пунченка, М.С. Дмитрієвої, Л.Н. Багатої, І.В. Єршової-Бабенко, О.М. Князевої, І.А. Донникової та багатьох інших.

Мета. Провести системно-параметричний аналіз ідей української філософії та показати прикладні можливості системно-параметричного методу.

Українська філософія як феномен висловлювала риси національного характеру та світосприйняття українського народу. Тому я пропоную провести подвійне системне моделювання філософських ідей поетапно, починаючи з зародження цієї філософії в Київській Русі та побачити, як вона змінювалася з розвитком української культури.

Використовуючи періодизацію української філософії, побудуємо систему буття особистості в українській філософії. Філософські ідеї Київської Русі (середина IX-XI ст.) ґрунтувалися на творах церковно-богословського характеру: проповіді, повчання та інше. Філософія цього часу пов'язана з прийняттям християнства князем Володимиром, і, відповідно, мала релігійний характер. За реляційний концепт буття особистості в українській філософії цього періоду можна прийняти віру народу в Ісуса Христа. Атрибутивною структурою стають етичні якості, які починають прищеплювати людині та всьому народу. У процесі навчання, як відомо, сам князь Володимир Мономах («Повчання дітям») вчив справедливості, відповідальності, моральності. У цей період з'являються «Повість временних літ», автором якої за традицією вважають ченця Печерського монастиря Нестора. «Повість временних літ» виникає не тільки як літературний твір, а і як одна з пам'яток філософської думки. Вже тут ми можемо знайти слова «філософ» і «філософствувати». Філософське звучання мають «Слово про закон і благодать» (автор митрополит Іларіон), «Послання» (автор Климент Смолятич), «Златоуст» (автор Кирило Туровський) та інші твори. Філософські роздуми зачіпають проблему знання і мудрості, тлумачення Святого Письма» [3]. Субстратом системи буття особистості може бути суб'єкт нашого дослідження – людина.

Проведемо подвійне системне моделювання і знайдемо атрибутивний концепт і реляційну структуру буття особистості в українській філософії. У системно-параметричному методі, розробленому професором, доктором наук А.І. Уйомовим будь-який об'єкт можна уявити у вигляді системи двома способами [4]. У першому способі концепт буде атрибутивний, а структура реляційна, у другому визначенні навпаки.

Знайдемо атрибутивний концепт. Їм можуть стати такі властивості як синкретичність, теїстичність, історіософічність. «Синкретичність означає, що в культурі Давньої Русі не існувало ще поділу між різними сферами духовної діяльності людини. Будь-яке з творів тієї епохи для нас є одночасно пам'яткою й історії, і літератури, і філософії» [5]. Іншою властивістю, яку можна включити в концепт – це теїстичність (розвиток під егідою церкви, церковного світогляду, причому мається на увазі не теологізм, а саме теїстичність, тому що багато текстів писалися політиками, а не церковниками та релігійними проповідниками). Історіософічність – уявлення про людську історію. Великий вплив на риси особистості і її формування зіграла візантійська культура. Реляційною структурою може стати ставлення людини до понять добра і зла. Книжники того часу проводили розгляд будь-яких проблем через конфлікт добрих і злих сил. Ця структура реалізується на субстраті людина.

Другий період – філософія періоду Відродження (XIV–XVI ст.).

Цей період, ознаменований новими відносинами із Західною Європою, в якому активно розвивався гуманізм. Під впливом цих ідей формується і буття особистості Київської Русі. Зупинимося на системному моделюванні ідей деяких представників даного періоду. Ідеї гума-

нізму розвивали засновники гуманістичної культури України: Юрій Котермак (Дрогобич), Павло Русин, Станіслав Оріховський. На основі утвердження гідності особистості, вони розвивали свої погляди на сенс людського життя і людської історії.

Про Ю. Дрогобича відомо, що «в бібліотеках Парижа збереглися копії двох астрологічних його трактатів: оцінки затемнення 29 липня 1478 року і «Юдіціум Прогностікон», а в Баварській державній бібліотеці в Мюнхені - його прогноз на березень-грудень 1478 року переписаний німецьким гуманістом Х. Шеделем. Ці роботи свідчили про ґрунтовну обізнаність Дрогобича з античною та середньовічною літературою» [6]. Серед його студентів був майбутній видатний астроном Н. Коперник, автор трактату «Про обертання, небесних сфер», в якому вперше викладено новий, геліоцентричний, погляд на будову Сонячної системи. Викладацька діяльність Дрогобича була спрямована на популяризацію гуманістичних ідей епохи Відродження в Україні. Він вважав ідеалом добродетності Бога, до якого людина може наблизитися шляхом самовдосконалення» [<https://history.vp.ua/book/person/14.html>]. Юрій Дрогобич (вважається першим серед східнослов'янських мислителів автором друкованого твору, виданого на латині, а також першим відомим доктором медицини, який отримав вчений ступінь в європейському університеті та мав походження з Русі (Вікіпедія)), як і багато представників гуманізму в Європі, звеличував розум і силу знання в людині. Ось цю велич людини пропонуємо прийняти за атрибутивний концепт буття особистості. Ставлення людини до історії, по Ю. Дрогобичу, не залежить від веління Бога, а відбувається внаслідок дій людей. Ці відносини пропонується розглянути як реляційну структуру, яка реалізується на субстраті – людина. Таку систему буття особистості я побачила у Ю. Дрогобича.

Одним з видатних українських мислителів цього періоду був Станіслав Оріховський-Роксолан (1513-1566 рр.). Народився він в селі Оріховці Перемишлянського округу Руського воєводства. Початкову освіту здобув у Перемишлі, продовжував її в кращих університетах Європи: Краківському, Віденському, Віттенберзькому, Падуанському, Болонському. У 1543 р. повернувся на батьківщину, де вів науково-публіцистичну діяльність. Є автором ряду робіт: «Про целібат», «Відступництво Риму», «Повчання польському королю Сигізмунду Августу» та інші [7]. Уявімо його бачення буття людини як систему. Він бачив в людині цінність, від нього самого залежить чи досягне він високого призначення, або перетвориться у тварину. Ось цю властивість цінності з високим призначенням можна розглядати як атрибутивний концепт системи буття. Сенс життя людини С. Оріховський бачив в пошуку сенсу життя і вважав, що «до безсмертного життя шлях треба торувати, живучи розумно, чесно і побожно на землі» [3]. Ось це ставлення до життя і її цілям прийму за реляційну структуру, реалізовану на субстраті людина.

«Українець Павло Русин є представником загальноєвропейської ренесансної інтелігенції. Він належить до так званої Республіки гуманістів — наднаціонального феномену, який репрезентує своєрідний культурний європейський союз доби Ренесансу. Павло Русин одним із перших у Європі виявив захоплення справжньою наукою, адже вона таїть «світлий образ правди святої». Місією науки він вважав служіння правді, справедливості, істині... Він поезію ставив вище філософії, по суті являючись адептом неоплатонівської ідеї близькості поета до пророка» [8]. Звеличення особистості можна розглянути як реляційний концепт у філософії П. Русина, який реалізується на характері, силі волі, добродетності, що представляють атрибутивну структуру особистості, яку, у свою чергу, Павло Русин прирівняв до Бога. Субстрат – людина.

Наступний етап у розвитку духовної культури в Україні починається в кінці XVI ст. Як відомо, в 1576 році в місті Острозі на Волині князь Костянтин Острозький відкриває культурно-освітній центр, надалі Острозька академія, яка мала велике значення для розвитку культури та гуманізму. Також великий внесок у культуру України привносять братства, які почали з'являтися в 16-17 ст. в багатьох містах України на ґрунті національного протесту українського

народу проти національного і релігійного гноблення з боку польських правлячих кіл і католицької церкви. Ці умови призвели до формування і філософської думки в Україні.

З історії розвитку братств відомо, що перші з них були створені у Львові в 1586 році. Пізніше почали з'являтися братства в Києві, Луцьку, Острозі, Могильові, Мінську та в інших містах. Найвпливовішими в Україні були Київське та Львівське. Створювані братствами школи вели велику просвітницьку діяльність, відкриваючи школи. Видатний діяч Львівської, а потім і Київської братської школи Ісайя Копинський у своєму творі "Алфавіт духовний" досліджує з філософської точки зору проблему людини. Виділимо концепт його філософських поглядів на людину. Зіставлення між собою життя мирського і життя християнського призводить до висновку про радість: «християнину личить радіти про Єдиного Господа, а не про тлінних речах світу цього» [9]. Атрибутивний концепт системи буття людини укладено в радості про Єдиного Бога. Ставлення людини до Бога, відношення подяки можна прийняти за реляційну структуру буття особистості. «Не створив тебе звіром, або китом, або іншою якою твариною, але людиною, творінням розумним, вшанував душу твою безсмертям і вільною волею. Якщо ми і вмираємо тілом тимчасово, то переселяємося в кращі селища і душею перебуваємо вічно - перебуває не тисячу, або дві, або три тисячі років, але віки вічні, кінця не маючи» [9]. Субстрат – людина.

Схожу систему буття людини можна побачити у Кирила Транквіліона Ставровенкого, представника Київського братства. «Транквіліон, розглядаючи проблему «Бог–світ», створює вчення про чотири світи. Перший – це світ невидимих духовних сутностей, які належать до небесної ієрархії. Другий – макрокосм, світ видимих тілесних речей, в якому живе людина. Третій – сама людина, мікрокосм. Четвертий – об'єднання злих людей і грішників із дияволом, який певною мірою є самостійним творчим началом зла» [3]. Але оскільки К. Транквіліон робить акцент на красі й доброті тілесного світу, в тому числі тіла і тілесних почуттів людини, то ці почуття розглянемо як концепт, який реалізується на структурі правильного пізнавального процесу в ставленні до Бога. Субстрат – людина.

Наступний, цікавий для даного дослідження етап української культури, починається з відкриття Києво-Могилянської академії, закладу університетського типу (1632). Братства, створюючи школи, лікарні, друкарні розвивали та захищали свою мову, культуру і духовні традиції. Всі ці умови підготували ґрунт для появи перших академії. «Академія давала фундаментальну освіту в області древніх і сучасних мов, а також природничо-наукові, теологічні, філософські знання <...> У Києво-Могилянській академії викладання філософії проводиться вже окремо від теології. В академії було введено вивчення етики як практичної філософії. Професори Києво-Могилянської академії всебічно досліджують проблеми пізнання, пізнавальні здібності людини: відчуття, сприйняття, пам'ять, мову і мислення. Всі відчуття вони ділять на зовнішні (зір, слух, нюх, дотик) і внутрішні (уявлення, фантазія, сновидіння, пам'ять). У творах і лекціях Ф.Прокоповича, С. Яворського, Г. Щербачького та інших простежується поступовий перехід від проблеми богопізнання до проблеми пізнання природи та людини. Вченими формується новий погляд на філософію як засіб інтелектуального пізнання людини та природи» [3]. Розглянемо системи буття особистості Ф. Прокоповича.

Феофан Прокопович вважав, що людина велична й славна своїм розумом та чеснотами. Завдяки розуму людина усвідомлює не тільки свободу, а й діяння, що з них випливають. Тому це усвідомлення я пропоную розглянути як реляційний концепт. Атрибутивна структура це властивості, що Ф.Прокопович вважав основою діяльності людини: активність, чесність, сумлінність у виконанні обов'язків. Субстрат – людина.

Філософську систему, яку можна уявити як новий етап української філософії, створює вихованець Києво-Могилянської академії Григорій Савович Сковорода [10]. Створюючи

та викладаючи свою філософську систему, він слідував їй по життю. Концептом системи буття людини пропонує розглянути подання про двох натур: видимої та невидимої, зовнішньої та внутрішньої, тілесної та духовної, що гине та вічної.

Знайдемо реляційну структуру. Структурою може бути ставлення між трьома світами макрокосмом, мікрокосмом і символічним світом. «Макрокосм містить все народжене в цьому великому світі. Другим з «трьох світів» є малий світ – мікрокосм – світ людини. Згідно з уявленнями Сквороди, все, що здійснюється у світі – макрокосмі, знаходить своє завершення в людині – мікрокосмі. Прагнення людини до пізнання ототожнюється з прагненням людини до Бога без посередників, бо Бог є сама природа, а людина – її витвір, – пізнаючи Бога – людина пізнає саму себе. Третій світ – символічний світ Біблії. Світ символів представлений як самотійна реальність. Біблію він розглядав як інструмент збагнення прихованої таємниці, який давав людині можливість проникнути у свою невидиму, внутрішню природу і, по суті, досягнути в собі Бога. Застосовуючи філософію двох натур і трьох світів до людини, Скворода робить висновок, що людина здійснює прекрасні вчинки й щаслива тільки тоді, коли вона погодить свою поведінку та образ життя зі своїми природними схильностями» [3]. Субстрат системи буття особистості у Г. Сквороди – людина.

Велике значення в розвитку української культури відіграло Кирило-Мефодіївське братство, яскравими представниками якого були Т.Г. Шевченко, Н.І. Костомаров і П.А. Куліш. Ідею ідеального світу, звільненого від зла, закріпачення людини людиною, від політичної та національної залежності, де панують братські відносини між вільними людьми можна прийняти за реляційний концепт системи буття людини у Т.Г. Шевченко. Атрибутивною структурою може бути властивість антропоцентризму, який обумовлює сприйняття навколишнього світу (природи, історії, культури) крізь призму переживань і потреб особистості. Субстрат – людина.

Ще одна цікава система буття особистості, яку хотілося б відзначити – це система у видатного письменника і громадського діяча Івана Яковича Франка (1856-1916 рр.), який отримав ступінь доктора філософії у Віденському університеті. Атрибутивним концептом може бути його розуміння сенсу життя кожної людини, яке полягає в вільній і творчій праці. Реляційною структурою може виступити ставлення до прогресу, який І. Франко розумів як прогрес «людського індивіда». Субстрат – людина.

Можна провести подвійне системне моделювання системи буття особистості в філософії І. Франка. Знайдемо реляційний концепт. Боротьба за свої права – реляційний концепт. І. Франко прагнув пробудити прагнення людей до моральної досконалості, цю властивість особистості, на ряду, з національною гідністю, приймемо за атрибутивну структуру. Субстрат – людина.

Б.М. Кістяківський (1868-1920 рр.), В.І. Вернадський (1863-1945 рр.), М.С. Грушевський (1866-1934 рр.), В.К. Винниченко (1880-1951 рр.) також залишили великий внесок в розвиток української національної думки, культури та суспільно-політичної діяльності. На даному етапі виокремлювати вчення про буття особистості з навчань даних діячів немає сенсу, тому що основою їх концепцій є формування національної думки та політичної самосвідомості, що стосується не стільки окремої особистості, скільки народу в цілому. Хоча, якщо говорити про українську філософію, то всі її риси формуються на ґрунті національного українського характеру. До цих рис належать емоційність, чуттєвість, сентиментальність, естетизм, релігійність, вміння пристосовуватися та адаптуватися до різних життєвих ситуацій. Тому, на мій погляд, система буття особистості в українській філософії в цілому може виглядати так: за концепт системи ми приймаємо те, що було ґрунтом для розвитку всієї філософської думки в Україні: національний протест народу проти політики національного і релігійного гноблення українців з боку польських правлячих кіл і католицької церкви. Цей протест – реляційний концепт

системи буття особистості. Атрибутивною структурою стануть риси українського національного характеру, перераховані вище. Атрибутивна структура реалізується на субстраті людина. Можна уявити систему буття особистості в українській філософії інакше, тому що розвиток даної філософської думки має суперечливий характер. Я пропоную подвійне визначення системи буття особистості в українській філософії з атрибутивним концептом, яким можуть бути властивості кордоцентризму, антропоцентричні розуміння світобудови, гуманізм. Реляційною структурою може бути ставлення особистості до соціального оточення, засноване на формуванні національної самосвідомості. Субстрат – людина.

Наступні концепції українських філософів і діячів культури та політики в центр своїх ідей ставлять не людину, а суспільство (український народ), тому і системи буття будуть предстатися інакше, буття людини буде включено в систему буття суспільства, тобто стають частиною іншої системи. Ось одна з таких систем буття була представлена українським письменником Кулішем П.А. в 19 ст. [11]. Концептом системи буття суспільства буде погляд на народну мову «як голос серця, безпосередній прояв душевної глибини народу, здатного висловити найпотаємніші рухи його душі» [3]. «Все у світі розпадалося для Куліша на дві групи в залежності від свого ставлення до України: благо і лихо, вороги і друзі, будівники та руїнники, своє і чуже, святе і «негідь» – чи так легко знайти лад в хаосі історичного і соціального буття, щоб розташувати його за цими «принципами розподілу»?» [12]. Весь цей розподіл на дві групи приймемо за реляційну структуру, яка реалізується на субстраті, яким виступає вже не людина, а спільність людей, які представляють український народ. До розгляду системи «суспільство» я повернувся у наступних статтях, а тут я тільки відчинила ще один можливий розгляд системи «буття людини», як частини більш загальної системи «буття суспільства». Однак П. Куліш зробив опис людини та її сутності [13]. Вичленимо концепт системи буття людини у концепції видатного філософа. Протягом всього життя він вважав, що сутність людини подвійна: єство та душа, людина та природа. Подвійність як атрибут приймемо за атрибутивний концепт. Відношення суперечності «внутрішньої людини» і зовнішнього в людині – це реляційна структура, яка реалізується на субстраті – людина. «Серце» людини, «глибоке, таємне, незнане нікому» (улюблений образ П.Куліша) і «зовнішне» у людини — вони завжди в конфлікті, в боротьбі між собою. Це боротьба «душевної глибини» і «поверхні» – принцип, на основі якого він розвивав свій «україно-центристський» світогляд.

«Для нього серце — «внутрішня людина» — пов'язане з Україною, з батьківщиною. Забути про неї можна тільки тоді, коли зовнішнє в людині бере верх над внутрішнім. П. Куліш намагається провести демаркаційні лінії між зовнішнім і внутрішнім і в людині, і в суспільстві, і у світі, і в історії, забуваючи про їх єдність. Все засноване на зіставленні, і він ЛЮБИТЬ ЗІСТАВЛЕННЯ (антитези), крайнощі та не любить півтонів, не розуміє їх значення. На внутрішньому, на серці можна побудувати ідею України, вважає П. Куліш, а все зовнішнє, вороже їй і шкідливе для неї, треба відкинути. І знову, і знову протиставляє він минуле і сучасність, не аналізуючи причин і наслідків, не відчуваючи внутрішньої спадкоємності руху; протиставляє серце – голові (розуму), хутір – місту, народну «мову» – штучний «мові», Україну – Європі» [12].

Філософська думка в Україні має суперечливий і складний характер. Я показала деякі цікаві для даної роботи можливості системного методу в дослідженні основних ідей буття особистості в українській філософії, виділяючи концепт, структуру і субстрат даної системи з періоду виникнення Київської Русі до 19 ст. Не дивлячись на те, що українська філософія була орієнтована на ідеї гуманізму європейської традиції (в період Відродження), однак вона мала свої своєрідні риси, які зображені в дескрипторах системи буття особистості ряду українських діячів. А також було намічено розгляд системи буття особистості, як частини більш загальної системи: системи «суспільство».

Також, я показала сутність двоїстого системного моделювання. Можна побачити в цих уявленнях ноту суб'єктивного та об'єктивного уявлення будь-якого об'єкта, що розглядається як система. Системно-параметричний метод дає нам можливість конкретної систематизації, яка заснована на параметрах системи, а також можна досліджувати і якості представлених систем.

Список використаних джерел

1. Уёмов А.И. Системные аспекты философского знания. Одесса : Астропринт. 2000. 124 с.
2. Цофнас А.Ю. Структурная и натуральная онтология. *Вестник*. Том 12. Вып. 13 : Философия. Одесса. 2007. С.24–25. URL: visnikphil.onu.edu.ua вход доступа 2.01.2019 https://pidruchniki.com/70224/filosofiya/filosofskaya_mysl_ukraine
3. Уёмов А., Терентьева Л., Чайковский А., Тихомирова Ф. Философия науки: системный аспект : учебное пособие для преподавателей, аспирантов, магистров философских и нефилософских специальностей. Одесса : Астропринт. 2010. 360 с.
4. https://studref.com/353396/filosofiya/filosofskaya_mysl_kievskoy_rusi
5. https://ru.wikipedia.org/wiki/Юрий_Дрогобыч
6. <https://history.vn.ua/book/person/14.html>
7. <https://day.kyiv.ua/uk/article/istoriya-i-ya/zirka-renesansu-v-ukrayini>
8. https://azbyka.ru/otechnik/Dmitrij_Rostovskij/alfavit/#sel
9. Сковорода Г. Повне зібрання творів. В 2-х томах. / зав. ред. С.М. Перевертун. Київ : Наукова Думка, 1973. Т. 1. 531 с. Т. 2. 574 с.
10. Гринченко Б. П.А. Кулиш. Биографический очерк. Чернигов : Типография губернского земства, 1899. 100 с.
11. Ковалевська Л. Пантелеймон Куліш як дзеркало української суперечливості. URL: <http://incognita.day.kiev.ua/pantelejmon-kulish-yak-dzerkalo-ukrayinskoyi-superechlivosti.html>
12. Пантелеймон Куліш : Матеріали і дослідж. / ред.: М.Г. Жулинський. НАН України. Ін-т лри ім. Т. Г. Шевченка. Львів. від-ня. Л.; Нью-Йорк : Вид-во М. П. Коць, 2000. 413 с.

SYSTEM MODELING OF EXISTENCE THROUGH THE EXAMPLE OF UKRAINIAN PHILOSOPHY

Alla Nerubasska

I.I. Mechnikov Odessa National University,

Faculty of History and Philosophy,

Department of Philosophy and Methodology of Cognition,

Dvoryanska str., 2, 65000, Odesa, Ukraine

This paper contains a system analysis of human existence through the example of Ukrainian Philosophy and demonstrates some capabilities of the system approach relevant to this work; it outlines the concept, structure and substrate of the system since the beginning of Kyivan Rus to the 19th century (in the system and parametric analysis, any object may be presented as a system with three descriptors: concept, structure and substrate). Although Ukrainian Philosophy was oriented to humanism ideas of the European tradition (in the Renaissance period), it had its own distinctive features as reflected in the descriptors of the human existence system of a number of Ukrainian actors. There was an emerging tendency to consider the human existence system as a part of a more general system – the “Society” system. The paper shows the essence of a dualistic system modeling as part of the system approach developed by A. Uyomov, the Ukrainian scientist, Professor, Doctor of Philosophy.

Key words: being, personality, system method, concept, structure, substrate.